

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมใน เขตราชบุรีบูรณะ

นางสาวจันทนา สธูป

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-579-719-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018105

FACTORS INFLUENCING INDUSTRIAL GROWTH IN RAT BURANA DISTRICT

Miss Chantana Sthoop

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GEOGRAPHY
GRADUATE SCHOOL
CHULALONGKORN UNIVERSITY
1992
ISBN 974-579-719-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
ภาควิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขตราชบุรี
นางสาว จันทนา สุธูป
ภูมิศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร. จักรชัย พงศ์ประยูร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

ผ. วิชา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรามัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

วิชา
..... ประธานกรรมการสอบ
(รองศาสตราจารย์ รุ่งนิกิต บุญหลง)

ผ. วิชา
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.จักรชัย พงศ์ประยูร)

ผ. วิชา
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ผ่องศรี จันทาว)

ผ. วิชา
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นโรตม์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา)

จันทนา สุธ : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขตรัฐบุรณะ
(FACTORS INFLUENCING INDUSTRIAL GROWTH IN RAT BURANA DISTRICT)
อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ฉัตรชัย พงศ์ประยูร, 98 หน้า. ISBN 974-579-719-7

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพิจารณาที่ตั้ง รูปแบบการกระจายตัวและการเพิ่มจำนวน
โรงงานอุตสาหกรรม พร้อมกับวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขต
รัฐบุรณะ โดยมีสมมติฐานของการศึกษาว่า "โครงข่ายเส้นทางคมนาคมเป็นปัจจัยสำคัญที่มี
อิทธิพลต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขตรัฐบุรณะ" กลุ่มประชากรตัวอย่างคือ เจ้าของ
หรือผู้จัดการโรงงานอุตสาหกรรมทั้ง 7 ประเภท ในเขต จำนวน 110 โรงงาน ข้อมูลได้จาก
การสัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับองค์ประกอบทางด้าน
กายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และพฤติกรรมของผู้ประกอบการ วิธีการทางสถิติที่นำมาใช้ในการ
วิเคราะห์คือ การหาค่าเฉลี่ย

จากการศึกษาพบว่า ปี พ.ศ. 2515 โรงงานอุตสาหกรรมมีเพียง 238 โรงงานและ
ในปี พ.ศ. 2530 โรงงานเพิ่มเป็น 1,192 โรงงาน หรือเพิ่มจากเดิม 5 เท่า สำหรับที่ตั้ง
และรูปแบบการกระจายตัวนั้น ร้อยละ 90 ของจำนวนโรงงานทั้งหมดตั้งอยู่ในแขวงบางปะกอก
และแขวงรัฐบุรณะ และกระจายตัวอยู่ตามแนวเส้นทางคมนาคมสายหลักของเขตคือ ถนน
สุขสวัสดิ์ ถนนรัฐบุรณะ และถนนประชาอุทิศ ในลักษณะที่รวมอยู่กับย่านที่อยู่อาศัย สถานที่
ราชการ และย่านธุรกิจการค้าอื่น ๆ ฉะนั้น จากผลการวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่
ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขตรัฐบุรณะ
พบว่า การคมนาคมขนส่งที่สะดวกเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งเป็นผลมาจากโครงข่ายเส้นทางคมนาคมที่
มากพอและคล่องตัวและยังมีปัจจัยอื่น ๆ เป็นตัวร่วมสนับสนุนด้วยเช่น โกล์แหล่งวัตถุดิบ ระบบ
สาธารณูปโภค สาธารณูปการที่เพียงพอมีตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์และแหล่งเงินทุนที่คล่องตัว เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....ภูมิศาสตร์
สาขาวิชา.....ภูมิศาสตร์
ปีการศึกษา.....๒๕๓๔

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##C010347 : MAJOR GEOGRAPHY

KEY WORD : INDUSTRIAL GROWTH/LOCATION/RAT BURANA DISTRICT

CHANTANA STHOOP : FACTORS INFLUENCING INDUSTRIAL GROWTH IN
RAT BURANA DISTRICT. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.CHATCHAI
PONGPRAYOON, Ph.d. 98 PP. ISBN 974-579-719-7

The aims of this study focus on location, distribution and numbers of manufacturing firms including analyses of factors influencing industrial growth in the Rat Burana district, under the hypothesis that "The dense communication network would be the main factor influencing industrial growth in the Rat Burana district". The sampled population consist of owners or managers of 7 kinds of 110 factories in the area. The data derived from the prepared questionnaires consist of physical, economic, social and behavioral factors. The statistical methods used in this research are descriptive.

The results of the study indicate that, the number of factories in Rat Burana in 2515 B.E. was exactly 238 factories but in 2530 B.E., it increased to 1,192 factories, which is approximately 5 times more than the previous year. In terms of the location and distribution, 90 percent of the factories are located in Bangpakok and Rat Burana and they scatter along the main routes in the district such as Suksawat Road, Rat Burana Road and Pracha-uthit Road. Moreover, they are scattered among residential, government and other business areas. Apparently convenient transportation route appears to be the main factor influencing the location of factories in the Rat Burana district. Other supporting factors consist of the sources of raw materials, public health and public service, finance and marketing.

ภาควิชา ภูมิศาสตร์

สาขาวิชา ภูมิศาสตร์

ปีการศึกษา ๒๕๓๔

ลายมือชื่อนิสิต *Sunay Sot*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Dr. Jee L.*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขตราชบุรีระบระ" นี้สำเร็จลงด้วยดีเพราะได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้จัดการหรือเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตราชบุรีระบระ ซึ่งท่านยินดีให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการและได้เสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรชัย พงศ์ประยูร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมถึงคณาจารย์ในภาควิชาภูมิศาสตร์ทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นในการศึกษามาโดยตลอด และเนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้รับการอุดหนุนจากทุนวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย ณ ที่นี้ด้วย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือและกำลังใจจากเพื่อนร่วมรุ่นและเพื่อน ๆ ทุกคน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เขตราชบุรีระบระ กองผังเมือง กรุงเทพมหานคร กรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย และฝ่ายจัดทำแผนที่ กรมพัฒนาที่ดิน ฯลฯ

ท้ายนี้ผู้วิจัยใคร่กราบขอบพระคุณญาติพี่น้องทุกคนที่สนับสนุนในทงเรื่องและให้กำลังใจตลอดมา โดยเฉพาะนางสาวมาริช สุธป ผู้เป็นน้องสาวที่ให้การช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา คุณประโยชน์และคุณคำของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาและอุทิศให้กับคุณพ่อ-คุณแม่ ของผู้วิจัยที่ล่วงลับไปแล้ว ตลอดจนบูรพาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จันทนา สุธป
ตุลาคม 2534

สารบัญ

	หน้า
✓ บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
สารบัญแผนที่	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย	4
1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย	5
2. ทฤษฎี แนวความคิด เกี่ยวกับท่า เลที่ตั้งอุตสาหกรรม และ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรม	6
2.1 ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับที่ตั้งอุตสาหกรรม	6
2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกทำเลที่ตั้งและการขยายตัว ของอุตสาหกรรม	10
3. พื้นที่ศึกษา	21
3.1 สภาพพื้นฐานโดยทั่วไปของเขตราชบุรีบูรณะ	21
3.2 สถานที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์	21
3.3 เขตการปกครองและจำนวนประชากร	23
3.4 การกระจุกตัวของประชากรในลักษณะศูนย์กลางชุมชน	25
3.5 รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน	27
3.6 ลักษณะอาชีพของประชากร	27
3.7 สภาพเศรษฐกิจ	33
3.8 การคมนาคม	33

สารบัญ (ต่อ)

๕

	หน้า
3.9 การสาธารณสุข	34
3.10 การสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ	34
3.11 สรุป	38
4. วิธีดำเนินการวิจัย	40
4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
4.2 วิธีดำเนินการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม	42
4.3 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล	44
4.4 สรุปผลการวิจัย	44
5. ผลการวิเคราะห์จากข้อมูลทัศนภูมิ	45
5.1 ที่ตั้งและรูปแบบการกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม	45
5.2 การเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในเขตราชบุรี	47
5.3 โครงสร้างประเภทอุตสาหกรรมในเขตราชบุรี	52
5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนโรงงาน แรงงาน และประชากร	57
6. ผลการวิเคราะห์จากข้อมูลปฐมภูมิ	64
6.1 องค์ประกอบด้านกายภาพ	64
6.2 องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจและสังคม	68
6.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม	72
7. ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ	83
7.1 ข้อสรุป	83
7.2 ข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	90
ประวัติผู้เขียน	98

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประชากรรวมในแต่ละแขวงของเขตราชบุรีบูรณะ	25
2	จำนวนและความหนาแน่นของประชากรรายแขวง ในเขตราชบุรีบูรณะ ปี พ.ศ. 2530	25
3	ประเภทของโรงงานอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานครกับ เขตราชบุรีบูรณะ ปี 2530	30
4	ประเภทโรงงานอุตสาหกรรมรายแขวงของเขตราชบุรีบูรณะ ปี พ.ศ. 2530	31
5	ประเภทโรงงานอุตสาหกรรมแยกตามขนาดแรงงาน ปี พ.ศ. 2530	32
6	แสดงตัวอย่างของโรงงานอุตสาหกรรม 7 ประเภทที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง ในเขตราชบุรีบูรณะ	43
7	แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนแรงงานรายแขวงของ เขตราชบุรีบูรณะ ในปี พ.ศ. 2515	46
8	แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนแรงงานรายแขวงของ เขตราชบุรีบูรณะ ในปี พ.ศ. 2530	46
9	แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงานและแรงงานรายแขวงในเขตราชบุรีบูรณะ ระหว่างปี พ.ศ. 2515 กับ พ.ศ. 2530	51
10	อุตสาหกรรมในเขตราชบุรีบูรณะจำแนกตามประเภทโรงงานและแรงงาน ปี พ.ศ. 2530	55
11	สัดส่วนประชากร 1,000 คน ต่อแรงงานในเขตราชบุรีบูรณะ : จำนวนรายแขวงปี พ.ศ. 2530	57
12	ตารางเปรียบเทียบอุตสาหกรรมแต่ละประเภทในเขตราชบุรีบูรณะและ อุตสาหกรรมใน กทม. กับประชากรในเขตราชบุรีบูรณะและประชากรใน กทม. พ.ศ. 2530	59
13	ตารางค่า LOCATION QUOTIENT ของอุตสาหกรรมแต่ละประเภท	60

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	การกระจายตัวของประชากรในแขวงต่าง ๆ ของเขตรัฐบุรีรัมย์ พ.ศ. 2520, 2525, 2530	61
15	ลักษณะของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตรัฐบุรีรัมย์	64
16	อายุของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตรัฐบุรีรัมย์	65
17	จำนวนแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมเขตรัฐบุรีรัมย์	66
18	ประเภทแรงงานของโรงงานอุตสาหกรรม	67
19	ลักษณะของสถานประกอบการหรือโรงงานอุตสาหกรรม	68
20	แหล่งเงินทุนของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตรัฐบุรีรัมย์	68
21	วิธีการขนส่งวัตถุดิบและสินค้าของโรงงานอุตสาหกรรม	70
22	การบริการสาธารณูปโภค	71
23	การบริการสาธารณูปโภคที่ไม่เพียงพอกับความต้องการของ โรงงานอุตสาหกรรม	72
24	ความสัมพันธ์กับโรงงานอื่นของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตรัฐบุรีรัมย์ ..	74
25	บทบาทของรัฐที่มีต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม	75
26	การเลือกปัจจัยในการเลือกตั้งโรงงานอุตสาหกรรมของเจ้าของหรือ ผู้จัดการโรงงาน	76
27	แสดงผลการเลือกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมของ เจ้าของหรือผู้จัดการโรงงาน	77
28	การจัดอันดับที่เลือกปัจจัยมากที่สุด-น้อยที่สุด ของโรงงานอุตสาหกรรม ...	78
29	อันดับการเลือกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขต รัฐบุรีรัมย์ : แยกตามประเภทโรงงานอุตสาหกรรมทั้ง 7 ประเภท ...	80
30	อันดับการเลือกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขต รัฐบุรีรัมย์ : แยกตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรม ทั้ง 8 ปัจจัย	81

สารบัญแนบมา

แนบมา	หน้า
1 ระบบขององค์ประกอบซึ่งมีผลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม	16
2 โครงสร้างประเภทอุตสาหกรรมในเขตราชบุรีบรูณะ จำนวนตามขนาด การจ้างงาน พ.ศ. 2515, 2530	54
3 รูปที่ 1 จำนวนร้อยละของโรงงานอุตสาหกรรมในแต่ละแขวง	56
รูปที่ 2 จำนวนร้อยละของแรงงานอุตสาหกรรมในแต่ละแขวง	56
4 การเปรียบเทียบการกระจายตัวของประชากรในเขตราชบุรีบรูณะ พ.ศ. 2520, 2525, 2530	62

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนที่

แผนที่		หน้า
1	แผนที่กรุงเทพมหานคร	22
2	แสดงเขตการปกครองของเขตราชบุรีบูรณะ	24
3	แสดงความหนาแน่นประชากรรายแขวง	26
4	แสดงการกระจายตัวของประชากรภายในเขต	28
5	แสดงระบบเส้นทางคมนาคมในเขต	35
6	แสดงการบริการสาธารณสุขในเขต ทั้ง สาธารณูปการ	37
7	การกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมรายแขวง ปี พ.ศ. 2515	48
8	การกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมรายแขวง ปี พ.ศ. 2530	49

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย